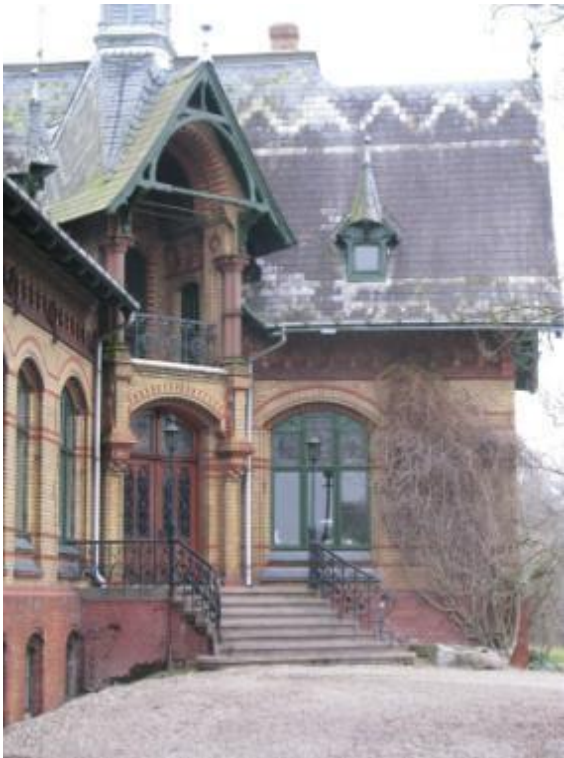

Ultanggård, Haderslev

Region: Syddanmark

Kommune: Haderslev Kommune

Adresse: Ultangvej 26, Halk, 6100 Haderslev.

Matr.nr.: 18, Halk

Arkitekt: Alexander Wilhelm Prale, Flensborg

Ejer: Asmus Fromm-Christiansen

Forslagsstiller: Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur sammen med Haderslev Bygningsbevaringsforening.

FBB-bebyggelsesmiljø: Landzone

FBB-objekt: Hovedhus

Opført: 1884

Fredningsforslaget omfatter:

Fredningsforslaget omfatter alene ejendommens hovedbygning.

Ejendommen med driftsbygninger. Hovedbygningen er indrammet af den røde cirkel.

Der er til ejendommen en trelænget avlsgård, der er opført samtidigt med hovedbygningen. Bygningerne anvendes til opbevaring af korn samt til korntørring. Desuden er der en række nyere driftsbygninger.

Ejeren ønsker at bevare avlsbygningerne, men af hensyn til ejendommens drift ønskes de ikke fredet.

Begrundelse:

Ejendommen er et unikt og særligt velbevaret eksempel på den overdådige, tyskprægede arkitektur, der herskede i Sønderjylland 1864-1920. Bygningen fremstår arkitektonisk set autentisk udadtil så vel som indadtil, endog med originalt inventar, og den bør derfor bevares i så vid udstrækning som vel muligt. Bygningen er enestående i sin art, men tilhører samme typologi som især teglværksejernes store villaer langs Flensborg Fjord.

Beskrivelse:

Ankomsten til ejendommen sker via en fin allé, der forbinder Ultanggård med Ultangvej. Ejendommen ligger ved det lave sølandskab ned til Bankel sø og er omgivet af typisk dansk landskab med marker og skov. Hovedbygningen ligger nord på for den græsbevoksede gårdsplads, mens driftsbygningerne ligger syd herfor.

Langs bygningens nord-, vest- og østside er bevaret en 4-5 m bred og op til 2 m dyb "voldgrav".

Umiddelbart nord for hovedbygningen ligger et rektangulært voldsted. Voldsted og grave antages at stamme fra slutningen af middelalderen og er fredet som fortidsminde. (Se kort til sidst i fredningsforslaget).

Alléen, der fører op til hovedbygningen.

Husets hovedindgangsparti.

Husets sydfacade.

Hovedbygningen er opført som en vinkelbygning i en etage med kælder under hovedparten og med nogle få kamre i loftsetagen.

Ydermurene er opført i tegl i gule sten med vandrette bånd og ornamentik i røde sten, ligesom der er brugt formsten omkring vinduer, døre m.m. Husets sokkel er i røde teglsten og afsluttes af et rulleskifte i formsten med afskåret hjørne. Alt murværk er opført i kopskifte, og mellem de gule teglsten er mørtlen indfarvet med rød kulør.

Mod taget afsluttes murværket af et gesimsbånd af forskellige kunstneriske formsten, der danner varierede buemotiver. I gesimsen ses en taktfast række af murankre, de fleste med blomstermotiv, en enkel med tre c'er inde i hinanden.

Buemønster og murankre.

Sokkel afsluttes af rulleskifte. Bemærk også de to rækker sålbænke.

Taget er belagt med naturskifter på de stejle partier, mens den øverste flade del er dækket af tagpap.

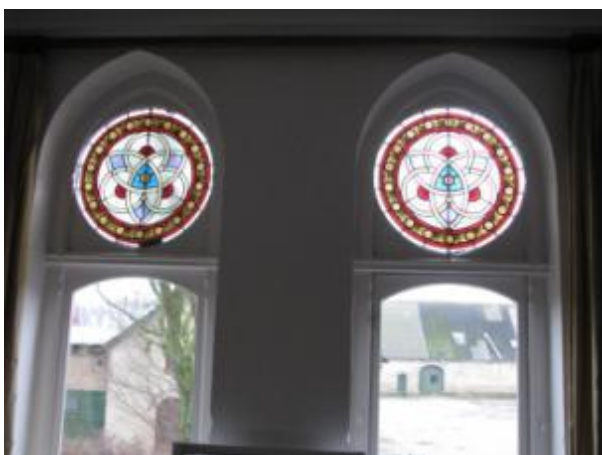
Taget er forsynet med store udhæng, båret af træværk udskåret i en blanding af oldnordisk og gotisk stil. På tagryg, ved tagfod, på kviste og andre markante steder er der metalgitre som ornamentudsmykning. Over tagskæringen rejser sig et tårnagtigt spir.

Spiret over tagskæringen. Det fine naturskifer tag med mønster.

Gitterværk på tagryg.

Vinduerne og havedøren er grønmalede, mens hoveddøren står lakeret. Under vinduerne er der to sålbænke i naturskifer. I flere vinduer er der isat smukke, runde glasmosaikker med diagonale vindjern.

Glasmosaikker set indefra.

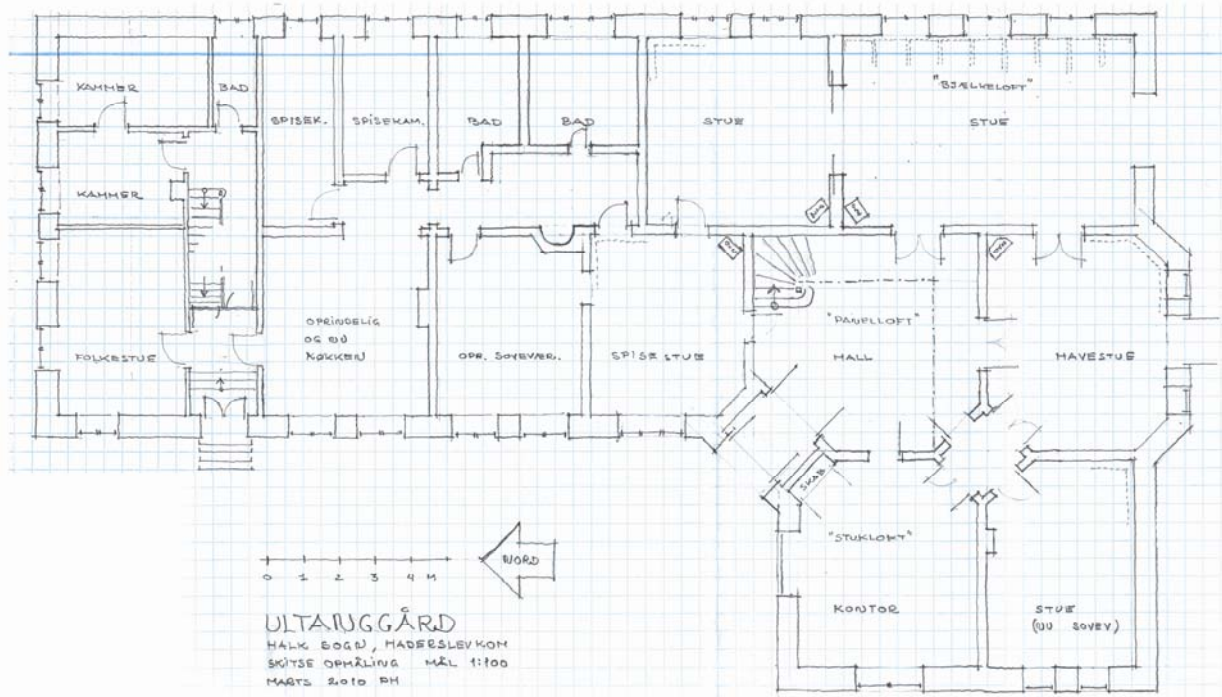
Mosaikvinduer set udefra. Læg mærke til vindjernerne.

Ankomsten til bygningen sker via en syvtrins granittrappe. Hovedindgangen ligger i bygningens hjørne og fører ind til husets store hall.

Bygningen domineres af den centralt placerede hall, hvorfra der er adgang til alle væsentlige rum. Huset rummer opholdstue, spisestue, kontor, soveværelse og alle til husholdningen hørende birum.

Bygningens oprindelige planløsning og alle bygningsdetaljer er bevaret. Døre, trappers træværk, stukgesimser m.m. fremstår, som da bygningen blev opført. Overalt ligger de oprindelige trægulve. Lofterne er med synlige bjælker.

Døre, fodlister, paneler og trapper står i mørklakeret træ, dørene med kraftige indfatninger og originale beslag.

Planskitse af stueetagen, marts 2010 v/Peter Hee.

Tagetagen bruges til opbevaring af div. genstande. Træværket er synligt og sundt. Der er ikke noget undertag, og det er derfor muligt at komme til skiferpladerne indefra. Herfra ses også husets trempelkonstruktion.

Balkonen, der er anbragt over husets hoveddør, er knyttet til et stort loftskammer.

Husets kælder er med murede "staldhvælv" og klinkegulv. Væggene er murede og pudsede.

Vedligeholdelsestilstand:

Ejeren udviser megen pietetsfølelse over for ejendommen. Det betyder, at ejendommen løbende er vedligeholdt, udvendigt såvel som indvendigt, med respekt for den oprindelige arkitektur. Hvor det har været muligt, er der anvendt materialer af samme art som de, der blev anvendt ved husets opførelse.

De originale bygningstegninger og byggebeskrivelser er bevaret næsten intakt, hvorfor det er dokumenterbart, at bygningen står så godt som uændret. Materialet forefindes på ejendommen og i kopi hos Byhistorisk Arkiv i Haderslev.

Bygningshistorie:

Ejendommen er opført i den periode, hvor Nordslesvig var en del af Tyskland. Det prægede i høj grad arkitekturen, idet stort set alle arkitekter var uddannede i Berlin eller Hannover. Dette er således også tilfældet for Ultanggård.

Ejendommen er opført i perioden 1883-85 som erstatning for et ældre hus. Hovedbygningen er opført i den for arkitekten Prale typiske nygotik, præget af Hannoverskolen. Den kendetegnes ved de høje tage, udsåret træværk og glasmosaik i vinduespartierne. Byggestilen er gennemført såvel ude som inde i alle primære rum.

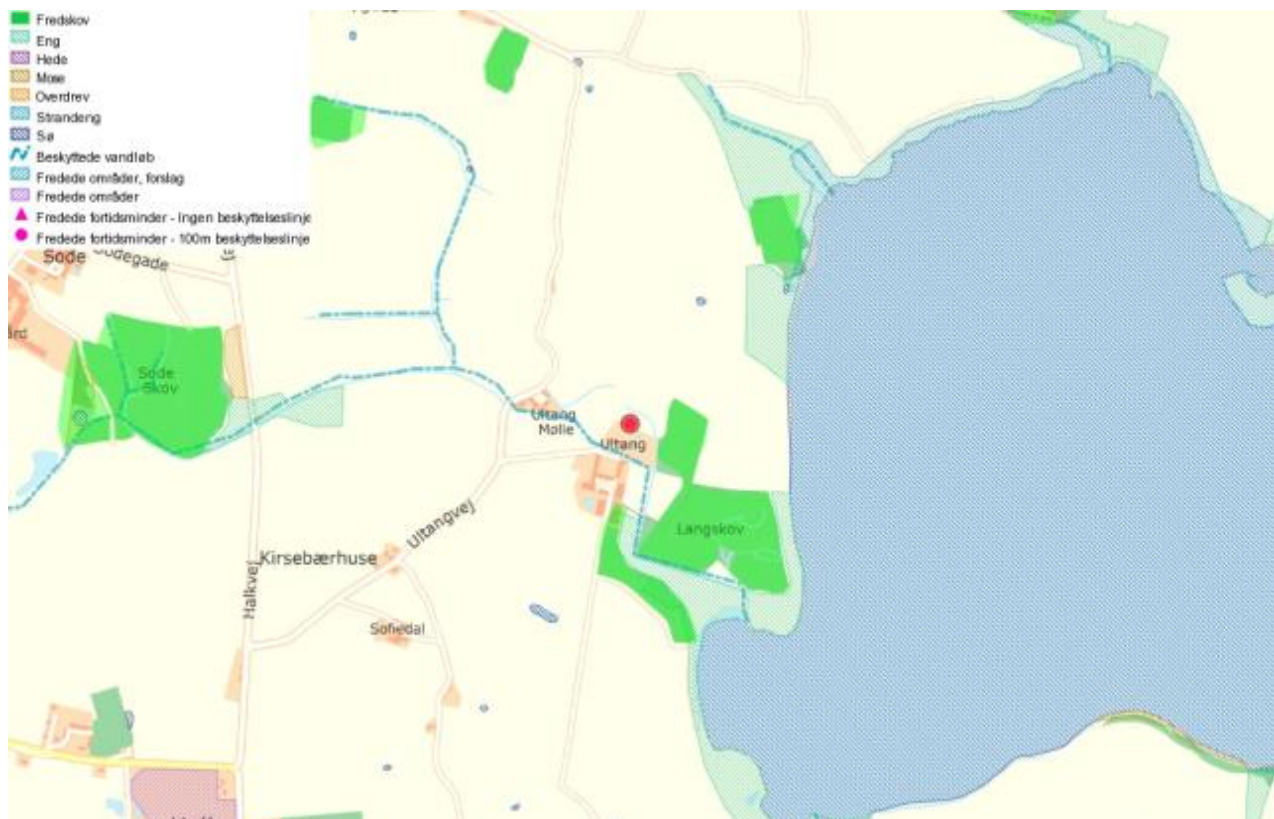
Der er siden opførelsen kun foretaget små ændringer i form af nyt køkken og bad. Der er foretaget mindre reparationer på nogle vinduer og udhæng.

I 1880 blev der fremstillet møbler i Jugendstil til stuer og soveværelse. Efter en årrække, hvor de efter en bodeling har stået i Flensborg, er de nu tilbageført.

Planforhold:

Ejendommen ligger i landzone. Der er ingen aktuelle planer om andet end landbrug.

Der er en enkelt fortidsmindefredning på et voldsted nord for hovedhuset, og der gælder nogle naturbeskyttelseslinjer.

Den røde cirkel markerer det fredede fortidsminde

Kommuneatlas:

Kommuneatlas Haderslev. Bevaringsværdier i byer og bygninger, udg. af Planstyrelsen og Haderslev Kommune 1991.

Citat fra "Huse fra omkring århundredskiftet" i afsnittet om "Byggeskik på landet" (s. 29):

"Under den sidste del af det tyske herredømme i Sønderjylland – perioden 1885 til 1915 – påvirkes områdets byggeskik af tyske arkitekter og officielt tysk byggeri...Som det fineste eksempel fra perioden som helhed skal nævnes den meget imponerende Ultanggård, der ligger ved de lave strækninger ud mod Bankel sø. Gården er opført 1884-1885 af flensborgarkitekten A.W. Prale, og er et rent "orgie" i tidens nationalromantiske stil. Bygningen er særdeles velbevaret og vedligeholdt med indsigt og forståelse for denne særprægede bygnings store kvaliteter. Som ingen anden bygning i regionen indeholder den en overdådighed af detaljer, der er smukke og unikke."

Bevaringsværdi for stuehuset: høj. (Bevaringsværdi for avlsgården: middel).

Se kort s. 58 i kommuneatlasset.

Arkitekten:

Bygherrerne for Ultanggårds historicistiske hovedbygning var hr. og fru Fromm-Christiansen, der boede i Flensborg. Det er antageligt grunden til, at de valgte arkitekt Alexander Wilhelm Prale, Flensborg, til at stå for byggeriet.

A. W. Prale var uddannet i Hannover, hvor han blev præget af tidens interesse for (ny)gotikken.

Prale stod for en række større byggerier i Slesvig. Han var hovedarkitekten i Flensborg, hvor han stod for en række store offentlige byggerier, hvoraf kan nævnes renovering af Sct. Jørgens Kirke.

Arkitektens væsentligste arbejder er beskrevet i den medsendte artikel.

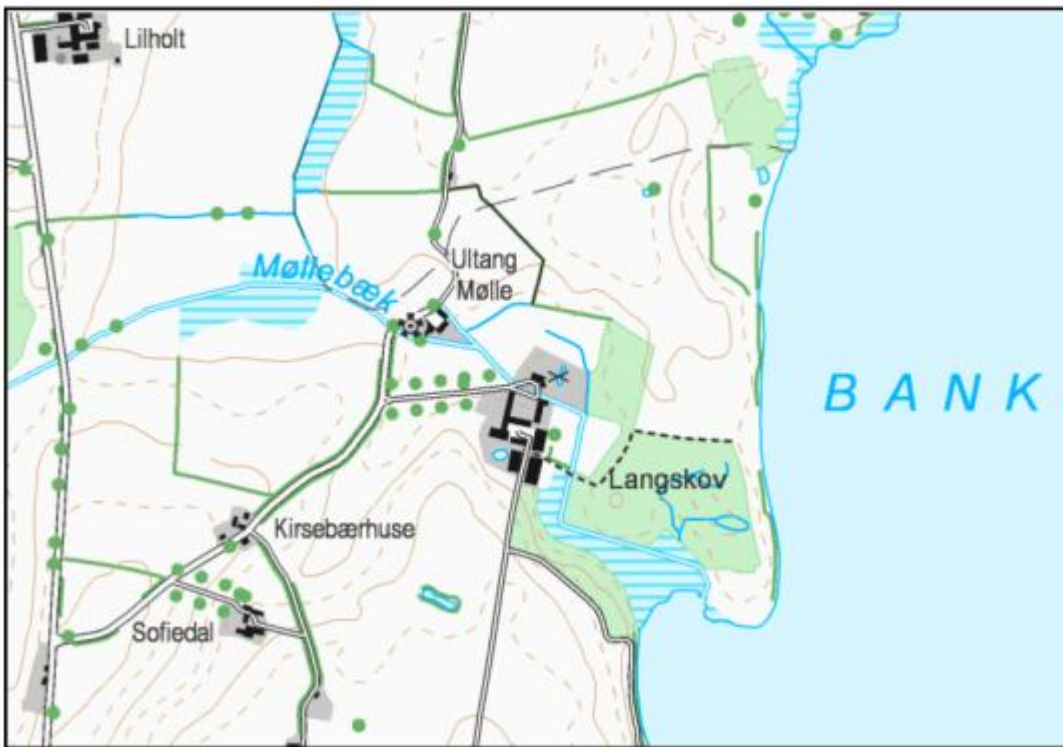

Facadetegning.

Facadetegning.

Kort:

Kort- og Matrikelstyrelsens 4 cm kort. Ca. 2000.

Kort- og Matrikelstyrelsens lave målebordskort, ca. 1900. Læg mærke til voldanlægget.